

Múltra pillantva – jövőbe tekintve

Húszéves a Közép-Európa Társaság Itáliában

Október végén Friuli–Venezia Giulia tartomány két városában is a polgármester és parlamenti képviselők köszöntötték a huszadik születésnapját ünneplő Mitteleuropa – Közép-Európa – Társaságot. Gorizia, a megyeszékhely éppúgy magáénak tekinti a Társaságot, mint Cervignano del Friuli, az egykori Monarchia hangulatát hordozó városka, ahol két évtizede Paolo Petiziol életre hívta az egyesületet.

„Azon az 1974. végi napon száz-húszan ültünk ebben a teremben – meséli Paolo Petiziol, a Mitteleuropa Társaság elnöke –, ahol elhatároztuk, csakis együtt hozhatjuk létre azt a szervezetet, amely vidékünk, országrészünk sajátosságai és különös helyzete szerint megőrzi és ápolja az egykorvult emlékeket, föltámasztja mindazt, ami abból jó és hasznos, ami nemcsak a múltot mereng, hanem a jelent, a jövőt szolgálja.”

Mitteleuropa – Közép-Európa –, ha van hely, ahol igazi értelmet nyer a kifejezés, úgy Cervignano del Friuli városa és környéke bizonyára az. Az Alpok ölelésében, Trieszt közelében, Friuli–Venezia Giulia tartományban nemcsak nosztalgikusan él az Osztrák–Magyar Monarchia emléke. A tartomány sajátos kulturális örökséget hordoz, etnikai szervezettsége is különleges státust biztosít számára. Ebben a tartományban nem csoda, ha két egymás mellett élő szomszédnak közös nyelvet kell találnia. S ez a közös nyelv természetesen az „olasz”, amelyet erre felé minden viszolygás, ellenérzés és ellenkezés nélkül beszél friulán, szlovén vagy német ajkú is. Nincs ellenségeskedés, jól megférnek egymás mellett. Épp a közép-eu-

rópaiság magatartásának eszménye szerint.

„A bejegyzett Társaság is természetesen olasz” – folytatja az elnök –, „de együtt vannak benne mindazok, akiknek közös eszménye az a szabad és egységes Európa, amelyben valamennyi nép őrzi etnikai, kulturális és történelmi identitását, fölülemelkedve az összes régi és új választóvonalon. A Társaság alapszabályzatának egyik legfontosabb pontja, hogy tagadja és elítéli a nacionalizmus, a totalitarizmus és a kolonializmus minden megnyilvánulási formáját. Mi Európának egy különös, körbezárt részén élünk, és erről sohasem szabad elfeledkeznünk. Itt különböző, más-más indíttatású, de sok tekintetben mégiscsak hasonló népek, népcsoportok, kultúrák találkoznak. Itt együtt, egymás mellett és egymástól elhatárolódva élnek olaszok, friulánok, szlovének, osztrákok, magyarok, németek, csehek. Közép-európaiak. Nekünk együtt kell élnünk. Erről szól a múlt, erről beszél a jelen. S így lesz ez a jövőben is. A múlt bizonyos szempontból modellt kínál, figyelmeztető példát, sohasem feledhető intő jeleket ad. Figyelnünk kell rájuk, emlékeznünk kell.”

Ez a magyarázata annak, hogy

a Társaság szimbóluma a Habsburg kétfejű sas, amelyről az elnök úgy beszél, mint Közép-Európa történelmi jelképéről. Ahogy az alapszabályzat megfogalmazza: a kétfejű sas nem egyszerűen Habsburg-jelkép, hanem történelmi eszménye Közép-Európa történelmének, kulturális és gazdasági tradíciójának, az életstílusnak, a hitnek és a meggyőződésnek. A sas szimbolizálja és karakterizálja a résztvevők történelmét.

„A szimbólum, miként Ferenc József portréja dolgozószobám falán – magyarázza Petiziol doktor – példa és nem példakép. Nem a nosztalgia a mi éltető eszménk, hanem az emlékezés, mert a múlt hasznos leckét ad, ebben biztos vagyok, utat mutat a közös jövő felé. Mindezek persze az alapeszmék, amelyeket az elmúlt húsz esztendőben igyekeztünk komoly és fontos tartalommal megtölteni. Az együttműködés ugyanis nem merülhet ki a szép szavakban, gondos megfogalmazásokban. Fontos feladatunknak tartottuk az induláskor, s ez nem változott azóta sem, hogy olyan kulturális, társadalmi és gazdasági elképzelésekkel és lehetőségekkel álljunk elő, amelyek szolgálják a résztvevők érdekeit, hogy ne csak kulturális területen működünk együtt, hanem segítsük, teremtsük meg a feltételeit a szabad gazdaság és a kapacitások kihasználásának. Csak néhány példa ezek közül: a Mitteleuropa Társaság volt az egyik fő szervezője az elmúlt nyáron a Cervignano-Monfalcone vasút centenárium ünnepségének, amelynek keretében cseh,

magyar, olasz, osztrák, szlovák és szlovén szakemberek találkoztak. Részt veszünk könyvkiadásban, együttműködünk térségünk három egyetemével, az udineivel, a goriziaival és a triesztivel.

Szorgalmazzuk, s előbb-utóbb bizonyára egyetértésre találunk, hogy a goriziai egyetemen kezdődjék meg a közép-európai országok diplomataképzése. Rendkívül fontos lenne az egységes szemlélet kialakítása Európa jövőjének érdekében. Ebben az elképzelésben politikusok, professzorok, egyetemi tanárok támogatnak bennünket, akik velünk együtt szívesen részt vállalnak a leendő diplomatageneráció oktatásában.

A Társaságnak rendkívül jó kapcsolata alakult ki az osztrák és a német televízióval-rádióval, a közös műsorok ismertté váltak jó ideje a térségben. Miként azok az autentikus folklórtalálkozók is, amelyeket immár hagyományosan ősszel rendezünk meg, és a Közép-Európa népeinek testvérisége címet viselik.”

A Közép-Európa Társaság, mint alkotmányának első pontja megfogalmazza, a „vélemény mozgalm”. Eszerint tevékenykedik, követőkre és társakra találva a környező országokban. S ahogy Cervignanóban elmondták, működésük ünnepélyes pillanata lenne, ha Magyarországon – ahol az első lépéseket e tekintetben már megtették erre – a kezdeményezésből valóság lenne, s létrejönne az itteniekéhez közel álló gondolkodású és eszmeiségű értelmiségiek hasonló társasága.

Pino Calabrese